

Dr hab. n med. Katarzyna Plata- Nazar

Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii,

Alergologii i Żywienia Dzieci

Gdańsk, 20 stycznia 2024

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki medyczne

mgr Agaty Klementyny Stróżyk

zatytułowanej

**Od wytycznych do praktyki klinicznej –
postępowanie w alergii na białka mleka krowiego u dzieci**

W związku z uchwałą Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o powołaniu mnie na recenzenta wyżej wymienionej rozprawy doktorskiej mam zaszczyt przedstawić niniejszą recenzję.

Alergia na białka mleka krowiego (AMBK) to jedna z najczęstszych alergii na pokarmy u dzieci. Recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska poświęcona tematyce AMBK stanowi obszerną, rzetelną i niezwykle wartościową analizę problematyki tego zagadnienia. Autorka wnikliwie omawia różne aspekty związane z diagnostyką, leczeniem oraz praktycznym podejściem klinicznym, czyniąc pracę niezwykle istotnym wkładem w rozwój wiedzy na temat AMBK. Całość stanowi kompleksowe dzieło, poczynając od rozpoznania choroby aż po praktyczne zalecenia dietetyczne. Właściwe ustalenie rozpoznania AMBK, dobór odpowiedniej diety eliminacyjnej i monitorowanie nabywania przez dziecko tolerancji na białka mleka krowiego są kluczowe dla prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka, rozwoju psychoruchowego, funkcjonowania społecznego. Mają również istotny wpływ na jakość życia dziecka z AMBK i jego rodziny, a także na ryzyko rozwoju marszu alergicznego i dalszego przebiegu choroby.

Cele pracy obejmowały:

1. Ocena jakości wytycznych diagnostyki i leczenia AMBK u dzieci i/lub dorosłych opublikowanych w latach 2010 – 2020.
2. Ocena przestrzegania wytycznych diagnostyki i leczenia dzieci z AMBK przez polskich lekarzy.

3. Podsumowanie dowodów naukowych dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa stosowania hydrolizatów białek serwatkowej i/lub kazeiny o znacznym stopniu hydrolizy w leczeniu dzieci z ABMK.
4. Podsumowanie rekomendacji dotyczących stosowania diety eliminacyjnej u dzieci z ABMK.

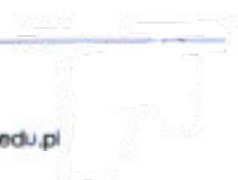
Do realizacji zadania przystąpiono w 4 etapach:

1. Zaplanowano i przeprowadzono przegląd systematyczny wytycznych diagnostyki i leczenia ABMK u dzieci i/lub dorosłych opublikowanych w latach 2010 – 2020 z użyciem narzędzia AGREE-II (The Appraisal of Guidelines for Research and Evaluation).
2. Przeprowadzono badanie przekrojowe z użyciem kwestionariusza online oceniające przestrzeganie wytycznych diagnostyki i leczenia ABMK u dzieci oraz źródła wiedzy.
3. Zaplanowano i przeprowadzono przegląd systematyczny badań z randomizacją oceniających skuteczność i bezpieczeństwo stosowania hydrolizatów białek serwatkowej i/lub kazeiny o znacznym stopniu hydrolizy w leczeniu dzieci z ABMK.
4. Podsumowano w przeglądzie piśmiennictwa rekomendacje i zalecenia ekspertów dotyczące stosowania diety eliminacyjnej (bezmlecznej) u dzieci z ABMK (materiał do wykorzystania w praktyce przez lekarzy pediatrów i dietetyków).

Autorka dążąc do realizacji wyznaczonych celów, w wyniku przeprowadzonych badań, opublikowała zbiór doniesień naukowych.

Rozprawę doktorską mgr **Agaty Klementyny Stróżyk** stanowi monotematyczny cykl czterech publikacji, w których doktorantka jest pierwszym autorem:

- **Stróżyk A.**, Ruszczyński M., Horvath A. i wsp. World Allergy Organization (WAO) Diagnosis and Rationale for Action against Cow's Milk Allergy (DRACMA) Guidelines update – IV – A quality appraisal with the AGREE II instrument. *World Allergy Organ J.*, 2022; 15, 100613. IF 5.516
- **Stróżyk A.**, Horvath A., Jarocka-Cyrta E. i wsp. Discrepancy between Guidelines and Clinical Practice in the Management of Cow's Milk Allergy in Children: An Online Cross-Sectional Survey of Polish Physicians. *Int Arch Allergy Immunol.*, 2022; 25:1-8. IF 3.767
- **Stróżyk A.**, Horvath A., Meyer R., Szajewska H. Efficacy and safety of hydrolyzed formulas for cow's milk allergy management: A systematic review of randomized controlled trials. *Clin Exp Allergy.*, 2020; 50:766-779. IF 5.018
- **Stróżyk A.**, Horvath A. Dieta eliminacyjna u dzieci z alergią na białka mleka krowiego. *Stand Med. Pediatr.*, 2022; 19: 363-374.

Autorka przedstawia obowiązujące metody diagnostyczne i terapeutyczne w ABMK, co nadaje pracy aktualny kontekst i znaczenie. Jednym z głównych walorów tego doktoratu jest szczegółowe rozważenie postępowania diagnostycznego, zwłaszcza z uwzględnieniem doustnej próby prowokacji jako kluczowego narzędzia rozpoznawczego oraz dokładna, oparta na aktualnych danych, analiza postępowania terapeutycznego.

W pierwszym przeglądzie systematycznym oceniono jakość wytycznych diagnostyki i leczenia dzieci i/lub dorosłych z ABMK, opracowanych pod auspicjami towarzystw lub instytucji naukowych, które opublikowano w latach 2010-2020. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że większość ocenionych wytycznych była dobrej lub bardzo dobrej jakości. Poprawność metodologiczna była najsłabiej ocenioną domeną dla wszystkich publikacji. Przedstawione przez Autorkę (i współautorów) wyniki przeglądu oraz podsumowanie rekomendacji zostały wykorzystane przez zespoły ekspertów DRACMA (Diagnosis and Rationale for Action against Cow's Milk Allergy) i Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci (PTGHiŻDz) w trakcie opracowywania aktualizacji wytycznych.

Niezwykle cenne jest także podejście skoncentrowane na jakości oraz przestrzeganiu wytycznych diagnostycznych i terapeutycznych przez polskich lekarzy. Identyfikacja rozbieżności między rekomendacjami a praktyką kliniczną nie tylko podkreśla istniejące wyzwania w obszarze ABMK, ale również wskazuje na potrzebę dalszej edukacji wśród specjalistów medycznych.

Kolejnym ważnym elementem doktoratu jest przegląd badań dotyczący skuteczności i bezpieczeństwa stosowania hydrolizatów białek serwatki i/lub kazeiny w leczeniu dzieci z ABMK. Analiza ta dostarcza praktycznych informacji, które mogą znaleźć zastosowanie w codziennej praktyce klinicznej, wprowadzając elementy dowodowe do procesu podejmowania decyzji terapeutycznych.

Ostatnia publikacja, poświęcona diecie eliminacyjnej u dzieci z ABMK, jest wyjątkowo użytecznym narzędziem dla lekarzy pediatrów i dietetyków. Praktyczne wskazówki, tabele produktów zalecanych i niedozwolonych oraz porównanie dostępnych preparatów mlekozastępczych stanowią praktyczne wsparcie dla profesjonalistów, nadając pracy wyjątkową przydatność kliniczną.

Podsumowując całość projektu badawczego, Autorka stwierdza, że:

1. Większość wytycznych dotyczących diagnostyki i leczenia ABMK opracowanych przez towarzystwa lub instytucje naukowe jest dobrej jakości; najsłabiej ocenioną domeną dla wszystkich publikacji była poprawność metodologiczna.
2. Wykazano rozbieżność między praktyką polskich lekarzy, przyjmujących

ambulatoryjnie dzieci z ABMK a rekomendacjami dotyczącymi diagnostyki i leczenia ABMK; wskazane jest dalsze prowadzenie działalności edukacyjnej wśród polskich lekarzy w tym zakresie.

3. Hydrolizaty o znacznym stopniu hydrolizy białek mleka krowiego (białek serwatkowych i/lub kazeinowych) są dobrze tolerowane przez dzieci z ABMK, jednak obecnie dowody naukowe nie pozwalają wskazać wyższości jednych preparatów nad drugimi.

4. Opracowano praktyczny materiał dla lekarzy i dietetyków podsumowujący zasady stosowania diety bezmlecznej u dzieci z ABMK.

Recenzowana rozprawa doktorska imponuje mi nie tylko swoją głęboką tematyką, ale także doskonale zaprojektowaną strukturą i precyzyjną metodologią pracy. Autorka wykazuje się umiejętnością przekształcania złożonych zagadnień z zakresu alergologii dziecięcej w klarowną i dobrze zorganizowaną narrację, co wpływa na czytelność i przystępność całego dzieła.

Całość stanowi znaczący wkład w dziedzinę alergologii dziecięcej, łącząc w sobie gruntowną analizę naukową, praktyczne podejście do postępowania klinicznego oraz konkretną przydatność w obszarze diagnostyki i leczenia ABMK.

Struktura doktoratu jest niezwykle starannie przemyślana, co umożliwia czytelnikowi sprawną nawigację między różnymi obszarami badawczymi. Od wprowadzenia do zagadnień ABMK po zakończenie, każdy etap jest logicznie rozwinięty, co sprzyja zrozumieniu i przyswajaniu prezentowanych treści. Bogactwo informacji zawartych w poszczególnych częściach doktoratu świadczy o solidnej wiedzy autora w dziedzinie ABMK.

Doktorantka starannie opisuje etapy przeprowadzonych badań, począwszy od wyboru kryteriów włączenia, aż po analizę danych. Jej podejście do oceny jakości wytycznych diagnostycznych i terapeutycznych, przestrzegania tych wytycznych przez lekarzy oraz przeglądu badań dotyczących skuteczności terapii, wykazuje się wysoką precyzją i konsekwencją w podejściu badawczym.

Autorka jasno określa cele i założenia swojej pracy. Materiał i metody badawcze użyte w poszczególnych publikacjach są rzetelnie i starannie opracowane, co wskazuje na solidną metodologię badawczą.

Analiza statystyczna przeprowadzona w ramach prac włączonych do rozprawy doktorskiej zasługuje na szczególne wyróżnienie. Autorka nie tylko używa zaawansowanych narzędzi statystycznych, ale również prezentuje wyniki w sposób klarowny i zrozumiały dla odbiorcy.

Doskonała jakość analizy dodaje wiarygodności całej pracy i pozwala na pewne wnioskowanie na podstawie zebranych danych.

Wnioski z opublikowanych i włączonych w skład rozprawy doktorskiej prac są logiczne i mają istotne implikacje, przy czym zwraca uwagę ich czytelne przygotowanie.

Praca jest napisana w sposób jasny i przejrzysty, co ułatwia zrozumienie prezentowanych zagadnień. Autorka skutecznie ukazuje, w jaki sposób praktyka kliniczna może korzystać z opracowanych przez nią wyników badań, co czyni tę pracę cennym źródłem wiedzy dla specjalistów i badaczy w tej dziedzinie. Praca wyróżnia się także swoją interdyscyplinarnością.

Podsumowując, doktorat ten jest istotnym wkładem w badania nad ABMK. Autorka dostarcza cennych danych, które mogą przyczynić się do poprawy diagnostyki, leczenia i monitorowania przebiegu tej choroby.

Na pochwałę zasługuje fakt kompleksowego opracowania tematu. Jest to nie tylko cenny wkład w badania naukowe, ale także praktyczne narzędzie dla lekarzy i instytucji zajmujących się ABMK.

Autorka zasługuje na uznanie za staranność, zaangażowanie i szerokie spojrzenie na problem.

W związku z powyższym wybór tematu badawczego uznaję za zasadny. Muszę również podkreślić, że badania zostały przeprowadzone pod kierunkiem cenionego w środowisku pediatricznym i alergologicznym promotora, jakim jest dr hab. n. med. Andrea Horvath.

Wniosek końcowy: pracę oceniam pozytywnie.

W mojej opinii rozprawa doktorska mgr Agaty Klementyny Stróżyk spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668).

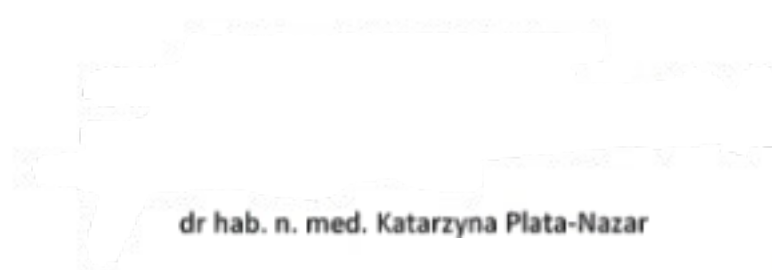
W związku z tym, proszę Radę Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie mgr Agaty Klementyny Stróżyk do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie, w związku z dużym znaczeniem badań i wagą uzyskanych wyników, wnoszę o wyróżnienie przedłożonej rozprawy doktorskiej.

Wniosek ten uzasadniam:

- oryginalnym pomysłem naukowym,
- interdyscyplinarnością podjętego problemu,
- aktualnością prowadzonych badań, z wykorzystaniem nowoczesnych technik,
- bardzo umiejętnym i profesjonalnym zaprezentowaniem przeprowadzonych analiz,
- dużym znaczeniem naukowym i klinicznym uzyskanych wyników i wniosków.

dr hab. n. med. Katarzyna Plata-Nazar

Gdański Uniwersytet Medyczny

Katedra i Klinika Pediatrii,
Gastroenterologii, Alergologii
i Żywienia Dzieci

80-803 Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 1-6
tel. 58 76 40 440, tel./fax 58 76 40 445

